

Водневі перспективи

Стратегічне партнерство України та ЄС у сфері водневої енергетики: спільний крок до енергетичної незалежності

Порушення глобального енергетичного ринку, спричинене вторгненням росії в Україну в 2022 році, змусило уряди країн ЄС і багатьох інших країн терміново трансформувати свої енергетичні системи та в прискореному режимі переходити на відновлювані джерела енергії (ВДЕ). Відтак минулого року вітрові та сонячні джерела енергії в Євросоюзі виробили рекордні 22 відсотки електроенергії, вперше обігнавши викопний газ і виперевдивши вугілля.

На шляху до скорочення залежності від російського викопного палива, котре використовується як економічна і політична зброя, важливу роль відіграє розвиток водневих технологій і водневої інфраструктури. Водень має стати одним з головних енергоресурсів майбутнього. Зараз Європейська комісія веде переговори про стратегічне партнерство з Україною щодо водню та біометану.

Завдяки високому потенціалу виробництва так званого зеленого водню та розвиненій інфраструктурі Україна фігурує у водневій стратегії ЄС як пріоритетний партнер. Вона має впливові водні ресурси та величезний сонячний і вітровий потенціал, необхідні для виробництва зеленого водню. До прикладу, за розрахунками експертів Національної академії наук України, загальний природний потенціал для виробництва енергії з ВДЕ дозволяє отримати близько 505 млрд куб. м чистого водню на рік.

Українські компанії почали готуватися до виробництва та продажу водню ще у 2020 році після внесення України до Європейської водневої стратегії та створення Європейського альянсу чистого водню. На території України має з'явитися 10 ГВт потужностей для експорту за ініціативою «2х40 ГВт зеленого водню для Європейського зеленого курсу». Це дає змогу залучити на розвиток галузі до 20 млрд євро. Планується, що 75 відсотків палива експортуватиметься до ЄС, а решта буде використовуватися для

внутрішніх потреб.

*Можливість змішувати
водень з природним газом
дозволяє
використовувати
найдешевший спосіб
транспортування водню
з України до Європи*

Важливим фактором також є те, що Україна має одну з найбільших газотранспортних систем у світі. А можливість змішувати водень з природним газом дозволяє використовувати найдешевший спосіб транспортування водню з України до Європи. Звісно, ця мережа потребує значних інвестицій та часу на модернізацію.

Якщо наша країна почне реалізовувати всі етапи переходу на водневі технології вже зараз, то має гарний шанс відбудувати зруйновану агресором енергосистему, для якої важливим є зелений перехід та залучення нових інвестицій. Нещодавно віце-президент Європейської комісії Франс Тіммерманс і прем'єр-міністр України Денис Шмигаль обговорили енергетичну стійкість України та домовилися, що її післявоєнна відбудова має ґрунтуватися на принципах Нового зеленого курсу, оскільки Україна має високі показники відновлюваної енергетики, які можна використовувати для зменшення європейської залежності від російського викопного палива.

*Для успішного розвитку
галузі та залучення
інвестицій Україні
передусім необхідно
розробити чіткі правила
діяльності з
виробництва водню*

Спільно з представниками водневого та енергетичного секторів Європи було розроблено запропонований план із 10 пунктів («План відновлення Тіммерманса»), який допоможе відновити Україну з акцентом на її відновлювані джерела енергії та здатність стати великим гравцем у водневому секторі.

Для успішного розвитку галузі та залучення інвестицій нашої державі передусім необхідно розробити чіткі правила діяльності з виробництва водню на об'єктах електроенергетики, його транспортування (зокрема, шляхом змішування з природним газом у трубопроводах ГТС), використання водню як палива, його продажу тощо.

Формування правил, стандартів та управління торгівлею воднем матиме значний вплив на визначення того, які технології будуть домінувати на майбутніх ринках. Успіх ринку зеленого водню залежить від здатності встановлювати узгоджені та прозорі правила, стандарти і норми для полегшення його розгортання в країнах, регіонах та секторах. Стандарти розробляються для підвищення

якості та безпеки. Встановлення стандартів може стати ареною для геополітичної конкуренції або міжнародного співробітництва. Зрештою, усі гравці зеленого переходу можуть отримати вигоду від злагодженої та прозорої глобальної системи.

Після сплеску активності в першій половині 2021 року на водневі проекти в усьому світі протягом наступного десятиліття буде виділено понад \$500 млрд інвестицій. Об'єднана потенційна потужність електролізера 2138 МВт у Європі для 115 проектів із зеленого водню має запрацювати до кінця 2023 року. Такі темпи розвитку водневої трансформації вражають.

Міжнародні партнери готові допомагати Україні з відбудовою країни, зокрема й брати на себе фінансування низки ініціатив у рамках Плану відновлення. Так, Німеччина підготувала кредитування програми водневих проектів в Україні та планує надавати подальшу фінансову допомогу. Як повідомила міністр закордонних справ Німеччини Анналена Бербок під час візиту до Києва, світова спільнота та уряди багатьох країн дають Україні особливий шанс для трансформації енергетичної системи.

Для українських водневих проектів, що реалізуються у співпраці з іноземними партнерами, та експорту нашого водню потрібні надійні й добре продумані політичні рамки, які можуть забезпечити ефективний внесок водню у скорочення викидів парникових газів та досягнення кліматичної нейтральності.

Перехід на водневі ресурси буде одним із головних геополітичних кроків

2 лютого Україна та Європейська комісія підписали меморандум про стратегічне партнерство у сфері відновлюваних газів. Це великий крок та новий етап для України в синхронізації зусиль між Україною та ЄС щодо зеленої трансформації.

Ми маємо прискорити перехід на водневі ресурси, і це буде одним із головних геополітичних кроків. Якщо наша країна стане головним експортером зеленого водню для Європи, сприйняття і партнерство з Україною стане більш вагомим для країн-партнерів. Україна ж має вигідне географічне розташування та ідеальну складову проектів відновлюваних джерел енергії.

А це в свою чергу десятки тисяч нових робочих місць, значні надходження до державного бюджету та інвестиції. Саме тому внутрішній ресурс разом із запуском ринку водню стане ключовим механізмом для досягнення енергетичної незалежності нашої країни.

Весь світ побачив і нарешті зрозумів, чого вартий дешевий російський газ та нафта. Поки країни ЄС шукають їм альтернативи, ми маємо продемонструвати не лише здатність захищати територіальну цілісність та свободу вибору, а й створювати новий енергетичний ринок без закривавлених ресурсів росії. Зараз Путін робить ставку на те, що українці поринуть у темряві та холоді і ніколи не зможуть відновитись, але, здається, він вкотре помилився: Україна має всі шанси стати лідером водневої енергетики.

Олександр Рєпкін

Київ

Олександр Рєпкін (Olexandr Riepin) – президент енергетичної асоціації «Українська Воднева Рада».

